

Модернізація податкової політики бізнес-структури на основі ризик-орієнтованого підходу

Олександр Кушнерук

аспірант,

ДННУ «Академія фінансового управління», Київ, Україна,

e-mail: alex.kushneruk@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0691-2268

Інна Тітова

аспірантка,

ДННУ «Академія фінансового управління», Київ, Україна,

e-mail: vpetro332@gmail.com

Обов'язкові платежі у формі податків та зборів відносяться до одних із найсуттєвіших економічних категорій, які безпосередньо визначають фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання, проектуючись на їх безпековий рівень функціонування, забезпечуючи поступальний рух у сфері корпоративних, державних [1] і місцевих [2] фінансів.

Воєннотабарвлені зрушення економічних відносин, що відбуваються в сучасному світі, глобалізація та злиття бізнес-структур, вирівнювання умов оподаткування, подальший розвиток системи податкового адміністрування з боку держави, змушують менеджмент бізнес-структур використовувати у своєму арсеналі нові підходи до формування корпоративної податкової політики, враховуючи міжнародні стандарти ESA 2010 ТА GFSM 2014 оцінювання фіскального балансу [3]. Таким чином, податки економічних агентів стають для керівництва й власників бізнесу центральним об'єктом у системі управління бізнес-структурою, детермінуючи та наповнюючи новою фіскально-економічною реальністю категорію «податкова безпека» [4].

Найбільш гостро ця проблема стоїть сьогодні – в умовах війни Російської Федерації проти українського народу, високо ймовірного загострення епідеміологічної ситуації, коли керівництво бізнес-структур змушено скорочувати масштаби діяльності або тимчасово припиняти свій бізнес. Збільшення фіскального навантаження у довоєнний період через зростання ставок податків і зборів у новостворених громадах [5], скасування у 2017 році спеціальних режимів оподаткування діяльності у сфері сільського, лісового і рибного господарства, а також зниження купівельної спроможності населення у першому кварталі поточного року спричиняє катастрофічне скорочення рентабельності ведення бізнесу, передусім бізнес-структур, які продукують соціально значущі товари та продовольство.

Одночасно посилюється інтерес податкових органів до роботи бізнес-структур в умовах нестабільності і ризику – з квітня цього року, незважаючи на воєнний стан, відновлюються фактичні перевірки, змінено підстави для їх проведення, відновлена відповідальність за порушення [6], протягом останніх років запроваджується ризик-орієнтований підхід у діяльності фіскальних

органів, актуалізуючи необхідність негайного перегляду методичного інструментарію у формуванні податкової політики на мікрорівні, засобів стимуляції розвитку малого і середнього бізнесу [7] з урахуванням структурних деформацій, спричинених війною. Тому керівництву бізнес-структур слід при розробці корпоративної податкової політики враховувати ризики та галузеві особливості власного функціонування, а для цього необхідний відповідний універсальний методичний інструментарій, який на сьогоднішній день відсутній, є лише окремі наукові розробки українських вчених, які не враховують особливості функціонування бізнес-структур в умовах воєнного стану.

Для оцінювання фіскального ризику пропонуємо застосовуватися наступний підхід до його ранжування:

- по-перше, виходячи із ймовірності його виявлення – експерти мають можливість оцінити ризик від одного до п'яти з урахуванням інваріантності ситуацій, які спричиняють появу такого ризику та можуть бути виявлені в ході податкових перевірок (контролю);

- по-друге, можливості втрати фінансової стабільності (чи її частини) бізнес-структурою при вирішенні податкового конфлікту в досудовому порядку або в суді – експерти можуть оцінити ризик також у діапазоні від одного до п'яти залежно від обставин справи і арбітражної практики, що склалася.

До оцінювання ймовірності виникнення ризикової події мають залучатися юристи, фінансисти, економісти, бухгалтери, що відповідають необхідним професійним компетенціям. Після проведення цієї процедури визначається мульти-рівень фіскального ризику.

Науково обґрунтована система показників оцінювання фіскального ризику здатна відобразити відповідність того чи іншого індикатора елементної будови податкової політики бізнес-структури, що допомагає їй менеджменту вибрати необхідні варіанти оптимізації податкових платежів. Крім того, існуюча сукупність показників, що використовується на практиці, дозволяє визначити фактичний стан справи у сфері оподаткування, а також здатна позитивно вплинути на комунікації між усіма елементами податкової політики бізнес-структури. Розрахунок та аналіз показників ефективності оподаткування у ретроспективі забезпечує акумуляцію інформації для прогнозних значень, податкового планування на коротко- і середньострокову перспективу з урахуванням інваріації проєкцій на економічні процеси в умовах воєнного стану. Оскільки податкові платежі займають досить значну частку у витратах бізнес-структури, будь-яка економія на них позитивно впливає на фінансові показники діяльності такої структури.

Ключові слова: податкова політика; фіскальна безпека; бізнес-структури; ризик-орієнтований підхід.

Список використаних джерел

1. Petrukha S., Stakhov B., Petrukha N. *Ukraine's public finance: denerminants, institutional transformation and directions in development of budgetary regulation. Pandemic economic crisis: challenges to society. Sofia, Bulgaria : VUZF Publishing House "St. Grigorii Bogoslov", 2020. P. 271–301.*
2. Петруха С. В., Палійчук Т. В., Петруха Н. М. Місцеві фінанси в умовах коронакризи: нова бюджетна архітектоніка та фінансова спроможність регуляції секторальних і соціально-економічних процесів. *Фінанси України*. 2020. № 12. С. 83–105. DOI: <https://doi.org/10.33763/fiukr2020.12.083>.
3. Богдан І. В., Коноваленко Д. В., Петруха С. В., Свиридовська А. О. Оцінка фіскального балансу України за міжнародними стандартами ESA 2010 ТА GFSM 2014. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1 (90). С. 14–27. DOI: <https://doi.org/10.33763/npdfi2020.01.020>.
4. Petrukha S., Kushneruk O., Volynets O. *State fiscal support for security environment of activities of spatially localized systems in natural-and-resource and agrarian sectors of national economy. Economics, Finance and Management Review*. 2020. Issue 4. P. 26–42. DOI: <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2020-4-26>.
5. Petrukha S. V. *Rural Economy under Conditions of Fiscal Decentralization and COVID-19 World Coronavirus Infection Pandemic: A Cluster Paradigm. Priority areas for development of scientific research: domestic and foreign experience: collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. P. 168–222.*
6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
7. Петруха С. В., Алексеєнко Н. М. Фіскально-бюджетна та інституціональна підтримка розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2018. № 4 (82), Т. III. С. 68–86.